Astoneso

Poemaro

Brian E. Drake

The Oxford Rationalist
56 Albany Street
Oxford, NY 13830 USA
(607) 843-2636
brian.eric.drake@gmail.com

Astoneso

Poemero

Brian E. Drake

KONTENAJO

Arto poezial

Ho Poezio! Kara Arto!
Quale omnu babiladas
Pri la anmo, amo, deo
Til ke vorti sen radiki
Flugas aden la cielo,
Desaparas quale fumo.

Vorti ne es fumo-formi.
Arto ne trompesas tale.
Dicez ito quon tu mustas,
Dicez simple, noble, klare
Tala vorti quala savas
Omnu: do kreesas Arto.

Astoneso

Me povas vidar vu.
   Ka vu komprenas?
Me povas koliar
de l’omna fotoni
   qui cintilifas
   tra l'universo
nur ti qui ekspricas
de tua existo
(existo quan nulu
   til nun ankore
   sate explikas),
mixar li itere
   per funcioni
apene kredebla
e nule kontebla
til tua kar formo,
   nove kreita
   en mea mento,
e nur en la mento,
me fine agnoskas
kom mea amiko;
ta omna agadi
   efektigita
dum un instanto,
instanto plu kurta
kam flagras fulmino.
   Ka vu komprenas?
Me povas vidar vu.
Modesta miraklo!

Libereso

La suno celas su dop ula nubo
La luno levas su de dop acero
Nun esas nula vento, nul venteto
Pasero twitas, vespo preterflugas
Un folio de lilac-arbusto falas
Formiki pasas kom la nura eko
Dil grav bruiso di la granda mondo

Averti

On dicas, ke me mustas evitar
L'ombroz foresto misterioz, ancien,
En qua raptema volfi guatas, strigi
Flug-falas, mem plu danjeroza bestii
Sennoma, nedicebla, vartas ta
Qua vagas blinde tra la obskureso.

On dicas, ke me mustas evitar
Ta old kastelo qua maligne squatas
Sur precipiso, ruinita, nigra,
En qua nun nur habitas la fantomi
Di ocidanti, guli qui hungregas
E kaptas irga folo temerara.

Evitez, anke dicas on, l'altaji
Di monti, ube vento-sturmo, nivo
Arachos vua frostigita anmo.
Evitez anke ya la profundaji
Tra qua grandega monstri natas, glitas,
E kolde tranas on adsub la ondi.

  Ma sempre tentas men sekreta loki,
  Obskur anguli, kozi nedomtita,
  Imaginebla ma neatingebla.
  E do me turnas me vers la foresto,
  Kastelo, vers altaji, profundaji,
  Adube mea dezirego guidas.

Reliquii

Ube l’ kavalo? Ube l’ kavalkanto?
   Ube la brido per qua on direktis?
Ube la voyo? Ube la marchanto?
   Ube la pedi per qui li delektis?
         Polvo restas, e ne memoras.

Ube la segli? Ube la maristi?
   Ube la navi quin uli menuzis?
Ube la digo? Ube l’ masonisti?
   Ube l’ torenti quin uli inkluzis?
         Aquo fluas, e ne memoras.

Ube la vorti? Ube la skribanti?
   Ube l’ savaji quin la frazi portis?
Ube l’ kansono? Ube la kantanti?
   Ube l’ muziko qua bele exhortis?
         Vento suflas, e ne memoras.

Fosilo

Me esas divenita un de ta grand bestii,
ne-expektite mortinta, quik enterigita
sub fatal inundo di river-argilo.
Me vartas l'intensa preso di epoki,
vartas la chanjo de respiro a petro,
de sento a petro, de karno a lo eterna,
vartas deskovro-joyo sur vizajo.
Me vartas l'intensa preso di epoki …

A la lektanto

Mea sango es nula festino
Nur apetitigivo
Me savas, ke vu deziras ulo solida
Ulo mastikebla

Me indutos ta karno sur ica pagino
Kordio pulpigita sur papero-paplo
Makulo glutinatra ek muskulo-tisuo
Kartilago, rozea muko-membrano
Pro qui la pagino ne jacas plate

Flarez
Manjez
Por ito me laboras

Parolar

Parolez a me. Ne per la okuli.
Okuli sempre mentias pro esperi,
esperi mea. Parolez a me anme,
per vorti, qui kavalkas sur respiro.

Respiro esas ya la vera anmo.
La ancieni savis lo, nomizis
la anmo por respiro. Esez anmo,
ta anmo qua respiras sua amo.

Nam inter du la vorti es konspiro
en spiro di aspiro ed expiro,
ed omna vorti celas signifiko
quan du asignas, e nur du komprenas

ek pulso di intenco ed ek tiro
di interpreto. To es konversado:
spirala instrumento, ma la nura
por renversar desfido. Do, parolez.

Ed en ed sur ed inter l'omna vorti
ni flugos ed konocos ed eniros
la una aden l'altra. Ni respiros
per una respirado nia anmi.

La Regardato

Regardez aden mea verd okuli.
Pri me tu savas nun plu kam me ipsa.
L'iluziono di grand profundajo—
Dupigo di ta lumo. Tante mult anmo
Montrata ibe, ube esas nulo.

La vakueso dil abismo sempre
Atraktas ti qui mankas equilibro.
Do kredez to quon tu nun en me vidas.
Regardez aden mea verd okuli,
Nam sen tu, mustas me serchar ul altru.

La Submisanto

Ho, venez, prenez me, konsumez me.
Me esas friandajo a tua boko,
Dolceso e saleso en un loko
Por tentar tua lango. E dum ke
Tu mordas aden mea karno e
Drinketas mea sango—ita poko
Restanta—ho, ne facez irga moko.
Me pregas, no, ne mokez me. Nam se

Tu havas omna povo, ita povo
   Glutar sensucie ca mizera ento,
      Quankam tu kredas tote lo kontrea,
Komprenez: Me incitas singla movo,
   Yes, mem desprizo, kom la instrumento
      Por prenar tu e facar tu la mea, mea.

Laudo

Ha, tua krueleso delikata
    Incitas mea mento ad egardo.
    Me bone savas ke ne per hazardo
On facas tala lezo inspirata.
Sekar avida karno astonata,
    E sen varsar per tua poniardo
    Mem sango-guto, o pikar per dardo
La pronta kordio—stroko akurata!

Nur multa praktikado desfacila
    Dum multa yari, e dum mult amori,
    Ya facis tal maestro di horori.
E mea anmo fremisant, docila,
    Trovinte l' fonto di ta bel angori,
Nun vartas tua manui tre habila.

Sonjo perdita

Jemado en noktala obskureso.
Me vekas, turnas me quik pro teroro,
Ma tu ankore dormas. Ka pavoro
Afliktas ta repozo? Ta paleso,
Grimaso montras ula perturbeso.
Quala inkubo, falio, o rankoro,
Quala restajo mala di memoro,
Olima dezirego o tristeso
Nun jenas tu, quon me nultempe savis?
    Quon me nultempe savis … Pluse quo?
      Quon plusa me ne savas pri tu? Fola
Ideo, ma … Ka me nultempe havis,
    Nultempe tote havos tu? E do …
      Nun esos nulo ma la nokto sola.

Senryu

Bataliagro
Kadavro-saki zipit
Grand rekolturo

Celit en fango
Yunulo lakrimifas
Uniformizit

Domo kaduka
Osti di hani, hundo
Kuglo-truizit

Regnanto sever
Matri lakrimifanta
Regnanto joyoz

La Richulo kantas

On dicas, ke la richi facas legi,
Ma la povri facas revoluciono.

Yes ya me es richulo, quale ne? Regardez me:
Mea spozo, mea domi, omno montras lo, ka ne?
Me posedas bela vesti ed eleganta amoranti
E korporacioni kun multa kolokanti,
Me havas ya servisti mea kulon por vishar
E l'armeo di la stato por populon represar.

Me havas diamanti e me havas multa oro
E me pozas senatani en la posho sen laboro.
Me havas multa foli sur la televiziono
Por dupigar spektanti e trompar la raciono.
Ed irgekande ulu probas mea granda povo,
Me havas policisti por batar lu sur la brovo.

Balde, ciencisti dicas, nia mondon ni renversos,
E klimato-chanjo venas e varmeso nin detersos,
La oleo desaparos e do balde ni hungregos
E nulo restos por ni e ke mem ni richi pregos.
Ma me havas la pekunio por komprar ta ciencisti,
Do cienco ipsa marchas segun mea kontisti.

Ho no, vi ne timigas ni. Ni savas vi tro bone.
Ma vi omna savas nulo, agas ne-proporcione.
E se hodie vi iracas, do morge vi repozos
Indolente e stupide. Ni facile vin explozos.
Vi jame nin renversos nam vi omna nur esperas
Ke vi uldie, ulmaniere divenos richi …
… do ni gaye avaniras …

On dicas, ke la richi facas legi,
Ma la povri facas revoluciono.
…la povri facas revoluciono…
…povri facas revoluciono…

Vovo

Do esas nia stato renversita,
E la populi bestii divenita.
Ankore ni staceskos e laboros,
Ankore agos, dicos, mem ardoros
Docar til ula dio, ul epoko,
Til ero kande ca jemanta loko
Forjetos sua nuna dementeso
E perdos ca sangoza maladeso.

Klariono-bramo

Nuntempe omno es politikal:
Mem bel poezio nun es barikado,
La metro-formi esas opresado,
Senbaza impozaji maskulal.
Nuntempe nur la plendo personal
Es permisata: susurit sufrado,
Sekret doloro, nediskret kaskado
De mikra lezi, irge qua es mal.

Ma me postulas versi galopanta,
  Kavalo-vorti forta, muskuloza,
    E trono-rimi apta por rejuli.
    Forjetez febla, mikra vort-nebuli.
  Nun facez korn-muziko sonegoza
Por fasonar poezio triumfanta!

Donez rakonti a me

Donez rakonti a me,
To quo eventas pazope.
Orno ne es bezonata.
La retoriko renuncez.
Nur per intrigo, eventi
On realigas la mondo.

Per la rakonti on facas
Dio por lumizar menti,
Montras to ne ja sonjita.
Per la rakonti on facas
Nokto por krear la sonji,
Montras nov voyi sequebla.

Sempre naraco es fonto
Qua parolar necesigas;
Ito quo igas ni homi.
Dicez do to quo eventas
Rekte, sen tordi, dupaji.
Donez rakonti a me.

Ritmo

La respiro esas ritmo,
la inhalo, la exhalo,
respirado esas ritmo
e la pulso di la sango
e batado di la kordio
e la pazi di la pedi
ocilado di la brakii
singla bato, singla pulso
singla pazo, ocilado
esas omno, esas ritmo
vivo ipsa esas ritmo

Malgre teoriisti

Ne dicez a me, ke vorti signifikas nulo,
Ke li es nur barili inter kordii abatata,
Viktimi, karcerani dil kustumi olda,
Mortinta, sika sheli qui ne plus florifas.

Autori chagrenoza ulfoye cedas su
A lia propra mizeroz impotenteso;
Li blamas vorti vice lia propra sterileso,
Mortigas omn espero prefere kam su ipsa.

Ma ni ne timez lia preskripti fieracha.
Alizez nove vorti maxim konocata
Por ke li esez a ni quik rikonocebla.
Aranjez li, sendez li al mondo hungreganta.

Ido-Marcho

Avancez, amiki! Avancez, Idisti!
La mondo nun vartas la linguo ideal!
Ne plus enemiki, ma kunlaboristi,
Ni facos nova mondo, la mondo Idal!

Per vorti belsona e frazi robusta
Ni marchez avane kun perfekta fido.
Ni portas ta linguo e bela e yusta
A tota homaro, la splendida Ido!

Avancez, amiki! Avancez, Idisti!
La mondo nun vartas la linguo ideal!
Ne plus enemiki, ma kunlaboristi,
Ni facos nova mondo, la mondo Idal!

Marchez, kunfrati!
Kun lango e labio, papero ed inko,
Kom pacema soldati,
Ni marchos, marchos al vinko!
Ido advokas a triumfo!
Ido guidos a la vinko!
Ad mondo Idal! Al mondo Idal!

Avancez, amiki! Avancez, Idisti!
La mondo nun vartas la linguo ideal!
Ne plus enemiki, ma kunlaboristi,
Ni facos nova mondo, la mondo Idal!

Tradukuri

Himno Homerala XIV

Al Matro dil Dei

Pri Matro di l'omna dei e l'omna homaro a me
Kantez, Muzo klar-voca, di Zeus potenta filiino,
A qua klakili, timbali, tamburi, e sono di shalmi
Plezas, e brami di volfi e di la feroca leoni,
Anke monteti arboza, torenti qui laute resonas.
    A vu ed omna deini, saluto per ca mea kanto.

Himno Homeral XXX

A Gaia Matro di Omno

Gaian la matro di omno me kantas, ferme fundita,
Unesme naskinta, el nutras sur tero omni qui esas,
Omni iranta sur bela tero ed en mar-voyeti,
Ed omni fluganta, omni nutresas ek elua provizo.
Vu benedikas ni per la filii e per la rekolti,
Rejino, a vu apartenas donar, forprenar vivmoyeni
Che homi mortiva. Felica es ta quan vu, Gaia, delektas
Honorizar! Lu havas havaji en granda abundo:
La lando fertil esas tre frumentoza, ad anke la agri
Plena de bovi, la domo es plena de omna bonaji.
Tal ordinema homuli en l'urbi di bela homini
Regnas, e granda richeso e granda abundo lin sequas,
Lia filiuli exultas per fresha delekto joyoza,
Lia filiini en kori portanta burjoni tre gaye
Dansas e friskas super la mola flori dil agri,
Honorizata dal santa deino, spirito donema.

Saluto, ho Matro di dei, spozino di cielo steloza;
Donacez pro mea kansono la vivo plezant a la kordio!
Deino, nun me rimemoros vu, anke ul altra kansono.

De la poemaro de Mexikia anciena

Kad irgo duras en ica mondo?
Ne sempre en ica mondo: nur kurtatempe.
Quankam ek jado, ol ruptesas;
Quankam ek oro, ol ruptesas;
Mem plumo di la quetzal laceresas.
Ne sempre en ica mondo: nur kurtatempe.

Kad ni dicas lo vera, Vivo-Donanto?
Ni nur sonjas, nur vekas del sonjo.
Omno esas nur sonjo.
Nulu hike dicas lo vera....

Kad ni hike vere parolas, Vivo-Donanto?
Mem se smeraldin, mem se subtila unguentin
  ni donus al Vivo-Donanto,
se vu advokesus per koliari, per la forteso dil aglo, dil pantero,
on ne povus dicar, ke irgu dicas lo vera en la mondo.

La tota mondo es tombo e nulo eskapas,
Nulo es sat perfekta ke ol ne decensas al tombo.
Fluvii, riveri, fonti ed aqui fluas
   ma nultempe retrovenas a lia fonti joyoza;
   timante li hastas al vasta domeni dil pluvo-deo.
Plularjigante lia rivi, li facas la trista urno di lia enterigo.

Plenigita esas la profundaji dil mondo per polvo pestal
   olime karno ed osto,
   olime vivanta korpi di homi qui sidis sur troni, judiciis,
   prezidis en konsilantaro,
   komandis armei, vinkis provinci, posedis trezori, ruinis templi,
   exultis pro fiereso, pro majesto, richaji, laudo, povo.
Desaparinta esas ta glorii, quale desaparas la fumo
   terorinda qua ruktas ek la fairi infernal di Popokatepetl.
Nulo lin rimemoras ecepte la pagino skribita.

Ne esas vera, ne vera ke ni venas aden ica mondo por vivar.
Ni venas nur por dormar, nur por sonjar.
Nia korpi esas flori.
Quale la herbo verdeskas printempe,
Tale nia kordii apertesos e burjonifos
   e pose velkos.

Nur kurtatempe ni esas en ica mondo.
Per paco e plezuro ni pasez nia vivi;
Venez, ni juez....
Ho, se on povus vivar perpetue;
Se on povus ne mortar!

Averto

Antun Branko Šimić

Homo atencez
ne esar mikra
sub la steli!

Lasez
brilar tote tra vu
la milda lumo dil steli!

Por ke vu regretez
nulo jetante lasta regardo
adsupre vers la steli!

Ye la fino
varsez vua polvo
totavoye a la steli!

La Herbi

Carl Sandburg

Alte amasigez la kadavri che Austerlitz e Waterloo.
Enspadagez li, e lasez me laborar—
        Me esas la herbi; me kovras omno.

Ed alte amasigez li che Gettysburg
Ed alte amasigez li che Ypres e Verdun.
Enspadagez li e lasez me laborar.
Du yari, dek yari, e pasajanti demandas del konduktoro:
        Qua loko ico esas?
        Ube ni nun esas?

        Me esas la herbi.
        Lasez me laborar.

Ocido-balado pri Maki Kultelo

de LA TRI-CENTIM OPERO
da Bertolt Brecht
Muziko da Kurt Weill

Ceno: Merkato en Soho

La mendikanti mendikas, furtisti furtas, prostitucatini prostitucas. Balad-kantisto kantas balado.

E la sharko havas denti
Quin lu portas en la bok.
E Makheath havas kultelo
En ne-evidenta lok.

Ha, la ondi fluas rede
Kande mordas sharko-dent.
Maki portas blank naztuko:
Peko es ne-evident.

En verd aquo dil rivero
Falas subite idiot!
Nek la pesto, nek kolero:
Nur di Maki trac di bot.

Dum ul bela blua sundio
Es kadavro sur la plaj.
Ulu glitas al angulo,
Nulu vidas ta vizaj.

E Shmul Meier desaparis,
Multe altra viri ank,
E Makheath havas pekunio
Quan aquiris lu sen dank.

Desinistre addextre Peachum kun sua spozino e filiino transiras la ceneyo.

Jenny Towler on deskovris
Kun kultelo en la mam.
Sur la kayo vagas Maki
Qua konocis ne la dam.

Ube esas Alfons Glite?
Kad lu marchas sub la sun?
Ma se multi lun konocas,
De li Mak ne esas un.

E la grand Soho-incendio—
Sep infanti ed oldul—
En la turbo stacas Maki, qua
Savas absolute nul.

La minora bel vidvino—
Omni tre konocas lu—
Vekis ya violacita.
Mak, ton quante kustis vu?

La prostitucatini ridas. Un de li adavane iras rapide.

JENNY. Yen esis Maki Kultelo!

Youkali

Tango Habanera
(1935)

Vorti da Roger Fernay
Muziko da Kurt Weill

Al fino di la mondo
Batelo super sondo
Vagante sur la ondo
  Uldie portos ni.
Ni ad insulo glitas,
Ma feo qua habitas
Jentile nin invitas
  'Enirez fantazii'....

  Youkali permisas onu dezirar.
  Youkali plezurin lasas inspirar.
  Youkali es ube on egaras omna sucii,
  Es lumo en nokto, stelo en sturmo guidanta ni,
    Yen Youkali.
  Youkali esas l'egardo por la vovi kambiit.
  Youkali esas la lando di amori jurit,
  L'espero qua lojas en omna kordii vivant,
  La salvo quan ni singladie vartas esperant.
  Youkali permisas onu dezirar.
  Youkali plezurin lasas inspirar.
  Ma revo es nur fantazii.
  Ne esas irga Youkali.
  Ma revo es nur fantazii.
  Ne esas irga Youkali.

E vivo omnin tiras.
Tedante omni iras.
Ma anmo ya aspiras,
  E serchas fantazii.
De tero fatigita
Ni trovos la celita
Sonji enterigita
  En ula Youkali.

Youkali permisas onu dezirar.
Youkali plezurin lasas inspirar.
Youkali es ube on egaras omna sucii,
Es lumo en nokto, stelo en sturmo guidanta ni,
    Yen Youkali.
Youkali esas l'egardo por la vovi kambiit.
Youkali esas la lando di amori jurit,
L'espero qua lojas en omna kordii vivant,
La salvo quan ni singladie vartas esperant.
Youkali permisas onu dezirar.
Youkali plezurin lasas inspirar.
Ma revo es nur fantazii.
Ne esas irga Youkali.
Ma revo es nur fantazii.
Ne esas irga Youkali.

LINGUO INTERNACIONA
Ido
UNIVERSALA